

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน “รำสวด” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมานุสรณ์ จังหวัดจันทบุรี

The Development of Local Curriculum on “Ramsuad” Folk Play for Matthayomsuksa One Students of Benjamasorn School, Chanthaburi Province

รุ่งทิพา ผลพญา*

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน “รำสวด” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมานุสรณ์ จังหวัดจันทบุรี มีวิธีการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ 1. การสร้างหลักสูตร 2. การประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้ 3. การทดลองใช้หลักสูตร 4. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมานุสรณ์ จังหวัดจันทบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 1 ห้องเรียน 39 คน ซึ่งได้มาจากกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มด้วยวิธีการจับสลาก ประเมินหลักสูตรโดยวิธี Puissance Measure (P.M.) เพื่อหาคุณภาพของหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเอง ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดการเห็นคุณค่าดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบแผนการวิจัย แบบ One Group Pretest-Posttest Design การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t (t -test Dependent)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ได้หลักสูตรท้องถิ่นที่มีองค์ประกอบเหมาะสม สอดคล้องกัน สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เหมาะสมกับผู้เรียน ผู้เรียนสามารถนำไปเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. ผลการใช้หลักสูตรพบว่า หลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างขึ้นมีคุณภาพสูงหรือดีมาก ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการเห็นคุณค่าการละเล่นพื้นบ้าน “รำสวด” สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น/ การละเล่นพื้นบ้าน “รำสวด”

* นิติบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อ.เมือง จ.ชลบุรี

Abstract

The purposes of this research were to develop and the results of the local curriculum on "Ramsuad" Folk Play for Matthayomsuksa One Students of Benjamanusorn School, Chanthaburi Provincse and study the effects of the curriculum implementation. The research procedure was divided into 4 phases: 1) constructing the curriculum 2) evaluating pre-implementation 3) implementing the curriculum and 4) revising the curriculum. The samples used in the curriculum implementation were 39 students of Benjamanusorn School in the semester of the 2008 academic year. They were selected through cluster sampling. The curriculum was evaluated through Puissance Measure (P.M.) model in order to identify its value before being implementation. The achievement test was used to compare pretest and posttest scores scorws and the appreciation form was used to indicate the value of the "Ramsuad" folk play. The one-Group-Pretest-Posttest Design was employed in the experiment. The data was analyzed by the following statistics: mean, standard deviation and t-test.

The findings of the research were as follows:

1. The curriculum components were well related. It was proved to be appropriate for the community and the learners. The students could apply it for their career and in their daily life.
2. The curriculum was also verified at high-quality level. The posttest score of the achievement test and appreciation test were significantly higher than those of the pretest score at the .01 level.

Keywords: Development of Local Curriculum/ "RAMSUAD" Folkplay

ความสำคัญของปัญหา

การเล่นพื้นบ้านเป็นการเล่นที่สืบทอดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมการใช้ชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ เกี่ยวกับความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษา การแต่งกาย ความเชื่อ ค่านิยมและพิธีกรรมต่าง ๆ การละเล่นพื้นบ้านนับเป็นสิ่งเสริมสร้างความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นต่อกลุ่มชนในท้องถิ่นยากที่จะแยกออกจากกันได้ ปรีชา หิรัญประดิษฐ์ (2541, หน้า 23) กล่าวว่า การเล่นพื้นบ้านเป็นแบบอย่าง การดำเนินชีวิตของชาวบ้านในชนบทซึ่งมีการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง หรือจากกลุ่มคนสมัยหนึ่ง

ไปสู่อีกสมัยหนึ่งโดยอาศัยปากต่อปากเป็นสำคัญ และอนันต์ ทะยอมใหม่ (2540) กล่าวถึงการเล่นพื้นบ้านของไทยว่า เป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของไทยที่สืบทอดกันมาในวิถีชีวิตคนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในท้องถิ่นต่าง ๆ ของไทย ลักษณะการเล่นพื้นบ้านของไทย จะมีทั้งมีบหรือประกอบ ไม้มบหรือประกอบ ใช้อุปกรณ์และไม่ใช้อุปกรณ์

ดังนั้น การเล่นพื้นบ้าน ซึ่งเป็นความรู้ที่เกิดขึ้นจากความคิดของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงมีบทบาทสำคัญที่แสดงถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม เป็นการสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต การดำรงคนให้อยู่ใน

สังคมได้อย่างมีความสุข จึงนับว่าเป็นความรู้ที่เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ เพราะการจะพัฒนาประเทศชาติให้มีประสิทธิภาพ ควรมีการผสมผสานความรู้อันเกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่กับวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้ประเทศไทยสามารถเจริญก้าวหน้า เทียบเท่าอารยประเทศได้เหมาะสมกับสภาพความเป็นไทยและสามารถดำรงรักษาสถาบันของไทย

ปัจจุบันสังคมไทยถูกปรับตัวเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลงจากชนบทสู่เมืองอย่างคั่งเคี้ยว ส่งผลให้การพัฒนามชนบทกับการพัฒนาเมืองเกิดความไม่สมดุล การปรับเปลี่ยนทางสังคม เศรษฐกิจทำให้วิถีชีวิตในสภาวะปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นการทำงาน การพักผ่อน และเรื่องพิธีกรรมที่เคยมีความผูกพันกันและกันเปลี่ยนไป ผู้คนเริ่มสนใจในการทำมาหากินเพื่อแข่งขันในความอยู่รอด และรู้เท่าทันกระแสโลกาภิวัตน์มากขึ้น และจากการสนทนาสอบถามเด็กหรือเยาวชนในชุมชนย่อยที่ 8 ทั้งคอนหัว จังหวัดจันทบุรีและระแวกใกล้เคียงโรงเรียนเบญจมานูสรณ์พบว่า เยาวชนส่วนมากได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมและความเป็นอยู่จากประเทศทางตะวันตก มีการรับเอาสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งขัดแย้งกับวิถีชีวิตของคนไทยเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินชีวิตมากขึ้น ทำให้ขาดการดูแลและทะนุถนอมสิ่งที่เป็นวัฒนธรรม ประเพณี ศิลปะและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของคน และภูมิปัญญาท้องถิ่นบางอย่างก็ใกล้จะสูญสิ้นสิ้นเสีย อาทิ การละเล่นพื้นบ้าน “รำสาวด” ซึ่งเป็นการละเล่นหน้าศพ ของชาวบ้านจังหวัดจันทบุรีที่มีประวัติยาวนาน เป็นภูมิปัญญาที่ช่วยผ่อนคลายความเศร้าโศกเสียใจจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก ลดความหวาดกลัวในการต้องอยู่ในพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิญญาณ สร้างความสนุกสนาน

ความสามัคคี ทั้งเป็นกุศโลบายทำให้รู้จักการเตือนตนเกี่ยวกับมรณานุสติ เป็นคติเตือนใจในการละวางความชั่ว เป็นข้อปฏิบัติให้เร่งกระทำแต่กรรมดีตามมีชีวิตอยู่ ก่อให้เกิดความสามัคคีในกลุ่มชน นับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและทางภาษาอันล้ำค่าของจังหวัดจันทบุรีและประเทศชาติ กำลังถูกเอวาทนในชุมชน และภายในจังหวัดจันทบุรีเสื่อมถอย อีกทั้งหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องหาหนทางส่งเสริม การจัดเก็บข้อมูล การละเล่นประเภทนี้ว่าเป็นระบบจัดเก็บถูกต้อง ทำให้การละเล่นรำสาวดที่คิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ได้รับการยกระดับ ไม่เป็นที่นิยม และกำลังใกล้สูญหายในที่สุด

ผู้วิจัยในฐานะครูสอนสาระการเรียนรู้ นาฏศิลป์ ระดับชั้นปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ โรงเรียนเบญจมานูสรณ์ จังหวัดจันทบุรีตระหนักและเห็นความสำคัญ ในเรื่องวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมาก โดยเฉพาะการละเล่นพื้นบ้าน “รำสาวด” ซึ่งกำลังใกล้สูญหาย จึงได้จัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้าน “รำสาวด” ซึ่งเป็นการละเล่นที่มีลักษณะการแสดงที่เน้นให้เห็นถึงวิถีชีวิตเกี่ยวกับพิธีกรรมศพของคนในท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรีและภาคตะวันออก สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมานูสรณ์ จังหวัดจันทบุรี ตามมาตรา 27 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 วรรค 2 ที่กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตามมาตรา 23 กำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม

ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม กีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา และเป็นไปตามสาระนาฏศิลป์ที่มุ่งเน้นศึกษาในเรื่อง การแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ การถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและนำความรู้ทางนาฏศิลป์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม การเห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 13 - 15) เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่า เกิดความรัก ความภาคภูมิใจและใช้ศิลปะการแสดงในการอนุรักษ์ สืบสานวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน "รำสาวค" สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมานูสรณ์ จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน "รำสาวค" สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมานูสรณ์ จังหวัดจันทบุรี

ตามหลักฐานการวิจัย

หลังจากนักเรียนเรียนรู้โดยใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน "รำสาวค" สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมานูสรณ์ จังหวัดจันทบุรีแล้ว นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเห็นคุณค่าของการละเล่นพื้นบ้าน "รำสาวค" สูงกว่าก่อนเรียน

ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน "รำสาวค"

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมานูสรณ์ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน 39 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก

2. เนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรอื่นเนื้อหาเกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้าน "รำสาวค" จังหวัดจันทบุรี ในหัวข้อความรู้ ดังนี้ ประวัติความเป็นมา รูปแบบ ลักษณะการแสดง เครื่องดนตรี เครื่องแต่งกาย เพลงทำรำ การฝึกหัด ปฏิบัติการแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น การวิจารณ์คุณค่าการเชื่อมโยงแนวคิดและหลักการของการละเล่นพื้นบ้าน "รำสาวค" กับชีวิตประจำวัน และคุณค่าของการละเล่น พื้นบ้าน "รำสาวค" ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งได้มาจากการสำรวจความต้องการของชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียน ครูและผู้บริหารโรงเรียน

3. ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง ใช้ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ใช้เวลาในการทดลองทั้งสิ้นจำนวน 20 ชั่วโมง

4. ในการศึกษาผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน "รำสาวค" นั้น ตัวแปรที่ใช้ คือ

ตัวแปรต้น: การใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน "รำสาวค"

ตัวแปรตาม: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน "รำสาวค" และการเห็นคุณค่าของการละเล่นพื้นบ้าน "รำสาวค"

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเล่นเกมพื้นบ้าน "รำสวด" หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ความเข้าใจความสามารถในการปฏิบัติ และการเห็นคุณค่าการเล่นเกมพื้นบ้าน "รำสวด" ของผู้เรียน หลังจากศึกษาเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเล่นเกมพื้นบ้าน "รำสวด" สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมานูสรณ์ จังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. หลักสูตรการเล่นเกมพื้นบ้าน "รำสวด" สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมานูสรณ์ จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ สร้างทักษะและความตระหนักในการเห็นคุณค่า มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม การเล่นเกมพื้นบ้าน "รำสวด" สามารถนำแนวคิดและหลักการของการเล่นเกมพื้นบ้าน "รำสวด" ไปเชื่อมโยงและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพได้ หลักสูตรดังกล่าว มีกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ การสร้างหลักสูตร การประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้ การทดลองใช้หลักสูตร และการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร หลักสูตรประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเล่นเกมพื้นบ้าน "รำสวด" ส่วนที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งสองส่วนได้รับการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม จากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 ท่าน ดำเนินการประเมินหาคุณภาพของหลักสูตรตามวิธีปูลูของค์ พบว่าหลักสูตรทั้งฉบับมีค่า P.M. เฉลี่ยเท่ากับ 11.00 และผลการประเมินค่าดัชนี ความสอดคล้องของ

แผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.96 จึงได้นำหลักสูตร และแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมานูสรณ์ จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานำร่อง 1 ห้องเรียน จำนวน 39 คน เพื่อปรับปรุงก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มี 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบทดสอบปรนัยแบบให้เลือกตอบ ชนิด 4 คำเลือก จำนวน 20 ข้อ ซึ่งคำถามครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม จากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในระดับ 0.91 และได้้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมานูสรณ์ จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานำร่อง จำนวน 39 คน ได้ค่าความยากง่าย ระหว่าง .30 - .41 ค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.31 ขึ้นไป และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 ตอนที่ 2 เป็นการประเมินความสามารถเกี่ยวกับทักษะในการจับร้อง การแสดงและการสร้างสรรค์ท่ารำเกี่ยวกับการเล่นเกมพื้นบ้าน "รำสวด" ของนักเรียน จำนวน 3 ข้อ โดยใช้แบบวัดทักษะการปฏิบัติบันทึกข้อมูลคะแนนเต็ม 20 คะแนน นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏดุริยางคศิลป์ไทย ตรวจสอบความถูกต้องความสอดคล้องในรายการพฤติกรรมที่กำหนดกับเกณฑ์การประเมิน การใช้ภาษาได้ปรับปรุงแก้ไขก่อนการทดลองใช้

3. แบบวัดการเห็นคุณค่าการเล่นเกมพื้นบ้าน "รำสวด" ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเล่นเกมพื้นบ้าน "รำสวด" เป็นข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ โดยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วน

ประมาณค่า 5 ระดับ ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม จากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จำนวน 2 ท่านและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในระดับ 0.98 และได้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมานูสรณ์ จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานำร่อง จำนวน 39 คน นำผลคะแนนรวมของนักเรียนที่ตอบแบบวัดการเห็นคุณค่า ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบัก ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

การดำเนินการทดลองผู้วิจัยได้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design โดยมีการทดสอบก่อนการทดลอง ดำเนินการทดลอง และการทดสอบหลังการทดลอง ระยะเวลาในการทดลอง 20 ชั่วโมง ประกอบด้วยวิธีการดังนี้

1. ทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดการเห็นคุณค่าการละเล่นพื้นบ้าน “รำสวด”

2. สอนโดยใช้หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน “รำสวด”

3. ทดสอบนักเรียนหลังเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดการเห็นคุณค่า (ฉบับเดียวกับก่อนเรียน)

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการเห็นคุณค่าของการละเล่นพื้นบ้าน “รำสวด” ก่อนและหลังการทดลอง และหาประสิทธิภาพของ

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ $E_1/E_2 = 80/80$

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน “รำสวด” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมานูสรณ์ จังหวัดจันทบุรี ปรากฏว่าได้หลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรที่เหมาะสมสอดคล้องกัน และมีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะ กระหนักและเห็นคุณค่าของการละเล่น “รำสวด” มีความรักความผูกพันใจในท้องถิ่นของตน มีส่วนในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและนำไปประกอบอาชีพได้

2. ผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน “รำสวด” พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมานูสรณ์ จังหวัดจันทบุรี ที่เรียนโดยใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน “รำสวด” มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ความเข้าใจ ความสามารถในการปฏิบัติ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และระดับการเห็นคุณค่าการละเล่นพื้นบ้าน “รำสวด” หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยโดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการละเล่นพื้นบ้าน “รำสวด” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน

เบญจมานุสสรณ์ จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน “รำสวด” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมานุสสรณ์ จังหวัดจันทบุรี พบว่าได้หลักสูตรที่มีคุณภาพสูงหรือดีมาก สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เหมาะสมสำหรับผู้เรียนเพื่อนำไปพัฒนาความรู้ ทักษะทางการดำรงชีวิตและการอาชีพ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของลูกหลานท้องถิ่นอาจเป็นเพราะหลักสูตรท้องถิ่นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการขั้นตอนการพัฒนาอย่างเป็นระบบและวิธีการที่เหมาะสม 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การสร้างหลักสูตร ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากหลายด้าน ได้แก่ การสำรวจความต้องการในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นจากนักเรียน ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น รูปแบบการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้และวิธีสอนที่สอดคล้อง เป็นไปตามธรรมชาติเนื้อหาวิชา ความพร้อมของสถานศึกษา ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้าน “รำสวด” เพื่อนำมาเป็นตัวกำหนดแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร ทำให้สามารถพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทาบา ที่ใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรจากล่างสู่บน คือ จากการวินิจฉัยความต้องการ ไปจนถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (วิจัย วงษ์ใหญ่,

2537) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของสัจ จูทรานันท์ (2532, หน้า 191-192) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรนั้นจำเป็นต้องศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานของหลักสูตร เพื่อการพัฒนาหลักสูตรนั้นมีความถูกต้อง ทำให้ทราบความต้องการของสังคมและผู้เรียน จัดทำสาระของหลักสูตร ผู้วิจัยได้ใช้แนวการจัดสาระหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กรมวิชาการ (2545) มาเป็นแนวทางในการจัดทำเอกสารหลักสูตร ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้โดยให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวความคิดของสัจ จูทรานันท์ (2532) ที่กล่าวถึงการจัดทำหลักสูตรว่า ผู้สร้างหลักสูตรจะต้องพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรกลางกับสภาพท้องถิ่น ดำเนินการเลือกเนื้อหาที่มีอยู่ในหลักสูตรกลางที่เห็นสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น และหากสิ่งไหนไม่ครอบคลุมกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ก็ดำเนินการสร้างรายวิชาใหม่ จากนั้นจัดทำคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ โดยศึกษาหลักสูตรเอกสารเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และผ่านการตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสม ความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ แล้วปรับปรุงแก้ไขจากประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ทำให้มีภาพรวมความสอดคล้องอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 0.96 แสดงว่าทุกองค์ประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน “รำสวด” มีความสอดคล้องกัน และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับ

แนวคิดของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2537, หน้า 5) ที่กล่าวว่า หลักสูตรที่มีคุณภาพต้องมียุทธศาสตร์ประกอบอย่างน้อย 5 ส่วน คือ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อและการวัดผลประเมินผล ซึ่งแต่ละส่วนจะต้องมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน และยังสอดคล้องกับ คำกล่าวของสุชาติ วัชราลี (2536, หน้า 1) ที่ว่า ในการสร้างแผนการสอน ครูจะต้องศึกษาอย่างกว้างขวางและทำความเข้าใจอย่างเพียงพอที่จะกำหนดการสอนและมีการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของขั้นตอนการสอน ในแต่ละแผนการสอน

ขั้นที่ 2 การประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตร โดยให้เทคนิคปูของค์ ซึ่งเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่สร้างเสร็จใหม่ ๆ ที่วิเคราะห์องค์ประกอบ 3 ส่วน คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ ซึ่งผลการประเมินหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่า P.M. เท่ากับ 11.00 ซึ่งสรุปได้ว่าเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพสูงหรือดีมาก (การดำเนินการดังกล่าวนี้สอดคล้องกับแนวคิด ในการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้ของ สัจจิต อุทรานันท์ (2532, หน้า 246) ที่กล่าวว่า การประเมินผลเบื้องต้นของหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ เพราะเป็นการพบทบทวนตรวจสอบหลักสูตรที่จัดทำขึ้นว่ามีสิ่งใดบกพร่องและสมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุนีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 248) ที่กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรเป็นเครื่องมือชี้ให้เห็นว่า การนำหลักสูตรไปใช้ จะได้ผลมากน้อยเพียงใด เพราะฉะนั้นการประเมินหลักสูตรจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรและผลที่ได้รับจากการประเมินหลักสูตรจะเป็นข้อมูล

ในการตัดสินใจเพื่อแก้ไข ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

ขั้นที่ 3 การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ผู้วิจัยเป็นผู้สอน โดยทำการทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ก่อนการเรียนเท่ากับ 5.57 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.62 แล้วผู้วิจัย ได้ดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน “รำสวด” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมมาตุรงค์ จังหวัดจันทบุรี และทำการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนชุดเดียวกันกับทดสอบก่อนเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนของนักเรียน เท่ากับ 18.32 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 ผลจากการทดลองคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับความคิดเห็นของใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ที่กล่าวว่า “การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ เป็นการตรวจสอบหลักสูตรว่าสามารถนำไปใช้ได้ดีกับสถานการณ์จริงเพียงใด” และเมื่อศึกษาผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน “รำสวด” พบว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.37/91.58 ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 87.37 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละ 91.58 แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น มีการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ชัดเจน ให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกฝนทักษะปฏิบัติด้วยตนเอง เน้นทักษะการปฏิบัติที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยใช้

กิจกรรมที่หลายหลายตามเนื้อหาวิชา ครูเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะ เสริมสร้างกำลังใจ และดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบคำตอบด้วยตนเอง มีความกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกหรือวันมีความสุขในการเรียน และเห็นคุณค่าของความรู้ที่ได้ศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนาพรระจับทุกซ์ (2545, หน้า 139 - 148) ที่กล่าวถึงการวางแผนการจัดการเรียนรู้ว่า ครูต้องเลือกเทคนิคการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความแตกต่างของนักเรียนตามลำดับความยาก ย และเมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนจะได้ทำแบบทดสอบ (คือทบทวนความรู้ และให้ทราบความก้าวหน้าทางการเรียนของตนเอง) ทันทีเพื่อการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งทำให้นักเรียนยังคงมีความรู้และความคงทนในการเรียน จึงเป็นกึ่งอันันได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน "รำสวด" ทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และเห็นคุณค่าของการละเล่นพื้นบ้าน "รำสวด" สูงขึ้น

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรทุกขั้นตอนตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้มีความเหมาะสม ในด้านภาษา เนื้อหาสาระ อัตราเวลาเรียนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ และหลังจากนำหลักสูตรไปใช้แล้วได้ปรับปรุงเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้บางแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและจิตพิสัย ทั้งนี้ สอดคล้องกับแนวความคิดของมาโนชญ์ บุญญานุวัตร (2521) ที่กล่าวว่า

"สิ่งที่สำคัญที่สุดในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร คือ หลักสูตรปรับปรุงแก้ไขจะต้องได้หลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน สังคม ความเจริญของโลก สาธารณพัฒน์ผู้เรียนในทุกๆ ด้าน เพื่อสร้างสังคมและประเทศชาติไปในทิศทางที่ถูกต้อง"

2. ผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน "รำสวด" สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมมาศราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยเป็นผู้สอนเอง พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างน้อยค่าดัชนีทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้เรียนเรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวจากการปฏิบัติจริง ประกอบกับด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมเรียงลำดับเป็นขั้นตอน สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ สภาพท้องถิ่น ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับธรรมชาติวิชา และการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการสอนทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติทักษะ โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของชิมพ์สัน สำหรับการฝึกปฏิบัติ ทักษะการขับร้องและการแสดงท่ารำการไหว้ครูการแสดงการละเล่นพื้นบ้าน "รำสวด" และใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะปฏิบัติในเรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน "รำสวด" ถูกต้องและลึกซึ้งขึ้น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ของจอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson & Johnson, 1994, pp. 1.3-1.4 อ้างถึงใน ทิศนา แชนมณี, 2545, หน้า 101) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือกันนั้นช่วยทำให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย

เป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น และการเรียนรู้มีความคงทนมากขึ้น สอดคล้องกับแนวความคิดของสังค อุทรานันท์ (2538) ที่กล่าวว่า "จุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้นต้องสอดคล้องกับความต้องการของสังคม สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก สอดคล้องกับหลักการปกครองของประเทศ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายข้ออื่นและสามารถนำมาปฏิบัติได้ และสอดคล้องกับแนวคิดของคิวอี้ (Dewey, 1963, pp. 22-50) อ้างถึงใน หิสนา แยมเมณี, 2548, หน้า 26 - 27) ที่เน้นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำ (Learning by Doing)

ด้านการเห็นคุณค่า การละเล่นพื้นบ้าน "รำสวด" พบว่าผู้เรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างมีการเห็นคุณค่าของการละเล่นพื้นบ้าน "รำสวด" สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าองค์การทดลองใช้หลักสูตร ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการละเล่นพื้นบ้าน "รำสวด" สูงขึ้น ดังกล่าวได้ว่า หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน "รำสวด" เป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ใกล้ชิด มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ประกอบกิจกรรมจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งวัสดุ อุปกรณ์และตัวบุคคล มีการวัดผล ประเมินผลตามสภาพจริงโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ สนุกสนานและมีความสุขในการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของความรู้ที่ได้รับเป็นอย่างดีและลึกซึ้งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาด้านจิตพิสัยของบloom (Bloom, 1956 อ้างถึงใน หิสนา แยมเมณี, 2545, หน้า 235)

ที่กล่าวว่า การพัฒนาด้านเจตคติและความรู้สึกเป็นผลมาจากการที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับค่านิยมนั้น ผู้เรียนเกิดเห็นคุณค่าของค่านิยมนั้น และเกิดเจตคติที่ดีต่อค่านิยมนั้น

จากผลการวิจัย หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน "รำสวด" สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมมาศราษฎร์ จังหวัดนนทบุรี พบว่า มีคุณภาพสูง ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถและเห็นคุณค่า ของการละเล่นพื้นบ้าน "รำสวด" สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตร นั้นย่อมแสดงว่าองค์ประกอบของหลักสูตรขององค์ประกอบมีความสอดคล้องเหมาะสมในทุกด้าน ไม่ว่าจะในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน มีความชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับแนวความคิดของสังค อุทรานันท์ (2538) ที่กล่าวว่า "จุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้นต้องสอดคล้องกับความต้องการของสังคม สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก สอดคล้องกับหลักการปกครองของประเทศ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายข้ออื่นและสามารถนำมาปฏิบัติได้ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวีรวิทย์ คำรงค์สกุลชัย (2547, บทคัดย่อ) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสาระคนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง "ระบำกริดยาง" สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นเหมาะสมกับผู้เรียน สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และองค์ประกอบของหลักสูตรมีความสอดคล้องกัน และหลังการทดลองใช้หลักสูตร นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ไทย และ

เจตคติต่อคนตรีและนาฏศิลป์ไทย สูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลงานวิจัยของครรจิต ประทุมเวียง (2543, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำคราดมือเสือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ความมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำคราดมือเสือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และพัฒนาแผนการสอน ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำคราดมือเสือ มีประสิทธิภาพ 88.40/81.20 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้และนักเรียนที่ผ่านการเรียนโดยให้แผนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1. หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน "รำสาวด" สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมานูสรณ์ จังหวัดจันทบุรี เป็นหลักสูตรที่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ และนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาอื่นๆ ในระดับราชันที่ 3-4 ได้ เนื่องจากในการจัดทำหลักสูตร ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ 12 ปี ความรู้กับการวิเคราะห์ช่วงชั้นที่ 3 และในช่วงชั้นที่ 4 ตลอดจนนำไปปรับ เพื่อพัฒนาใช้ในการสร้างความตระหนักและเห็นคุณค่าของการละเล่นพื้นบ้านอื่น ๆ ทั้งสามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปปรับใช้เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยในด้านการขับร้องและนาฏศิลป์ไทยได้

2. หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน "รำสาวด" สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมานูสรณ์ จังหวัดจันทบุรี เป็นหลักสูตรที่ครูผู้สอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถนำไปปฏิบัติการสอนแทนครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะได้ เพราะในรายละเอียดของทุกองค์ประกอบหลักสูตร รวมถึงแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้อง เหมาะสม จัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพียงแต่ก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ ครูผู้สอนควรศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ของหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรให้เข้าใจเพื่อให้สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด

5. ครูผู้สอนที่จะมีหลักสูตรนี้ไปใช้สามารถปรับเปลี่ยนเวลา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และวิธีการวัดผลประเมินผลให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะและศักยภาพของผู้เรียน ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในทุกสาระ (ทัศนศิลป์ ดนตรีและนาฏศิลป์) ให้เหมาะสม สอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น

2. ควรมีการทำวิจัย การพัฒนาหลักสูตร โดยให้รูปแบบการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของจิตพิสัยและรูปแบบการสอนตามแนวคิดการพัฒนาจิตพิสัยของบุญและคณะ กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในทุกสาระ และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

3. ควรมีการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในรูปแบบ การบูรณาการในเนื้อหาและระดับอื่น เพื่อผลในการอนุรักษ์สืบสานการละเล่นพื้นบ้าน และ ภูมิปัญญาท้องถิ่นแขนงอื่นๆ ให้คงอยู่สืบไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). *สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- ครุฑจิต ประทุมเรือง. (2543). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ เรื่องการทำกรรมวิธีขึ้น* ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไฉยทิพย์ เขียวรัตนพงษ์. (2539). *การพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัสสัม เพรส.
- ทีตินา แชนมณี. (2545). *กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำการงานและการจัดการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: นิธิเกษมเจริญโพธิ์โพธิ์.
- _____. (2548). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปรีชา หิรัญประคณ. (2541). *เอกสารประกอบการสอนศิลปะ การแสดงและการละเล่นพื้นบ้านของไทย*. น.ป.ท.
- มาโนชญ์ บุญญาวิตร. (2521). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: องค์การสุทธา.
- วชิรินทร์ ดำรงศักดิ์. (2547). *การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสาระคณิตศาสตร์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง "ระบำกริดอง"*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิไลนาพร ระงับบุษย์. (2545). *การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: บริษัทหรรษากราฟฟิค.
- หงัด อุฬารานันท์. (2532). *พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- _____. (2538). *พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: เซนต์เตอร์พับลิเคชั่น.
- สุภาวดี งามดี. (2536). "แนวทางการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา," *สารพัฒนาหลักสูตร*, 14(1): 3, มกราคม-มีนาคม.
- ศูนย์ กู้นันท์. (2546). *แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร*. เชียงใหม่: The Knowledge Center.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริททวาทกราฟฟิค จำกัด.
- อนันต์ ทะยอมใหม่. (2540). *การละเล่นของดีถิ่นอำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาไทยคดีศึกษา-นิพนธ์มนุษยศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.